

ΕΤΟΣ Α'. - ΤΟΜΟΣ Α'. - ΤΕΥΧΟΣ Α'. & Β'.

ΘΡΑΚΙΚΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
"ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ,"

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΡΙΣΤ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΣΤΙΑΠ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ — ΜΕΓΑΡΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤ — ΒΟΥΛΗΣ 18

1928

ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Τὰ δύο μάρμαρα τῆς ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς τοῦ Θρακικοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου Ραιδεστοῦ ¹⁾, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος ἐν τοῖς ἔξῃς, εὐρίσκονται ἤδη εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου ἔχουν μεταφερθῆ μαζὶ μὲ τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἐν λόγῳ Συλλογῆς ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1922.

Τὸ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι

1. Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΒΙΖΥΗΣ

(Εἰκόνες 1—4)

ἦτοι ἀγαλμάτια γυναικός, ἀρχαϊκῆς τέχνης, τοῦ γνωστοῦ τύπου τῶν «κορῶν» ⁴⁾.

Τῆς λείπουν ἡ κεφαλὴ μαζὶ μὲ τὸν λαιμόν, οἱ πόδες ἀπὸ τὰ γόνατα καὶ κάτω, ἡ ἄκρα δεξιὰ χεὶρ καὶ τῆς ἀριστερᾶς ἓνα μεγάλο κομμάτι ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ βραχίονος καὶ κάτω. Τὸ ὅλον σωζόμενον ὕψος τῆς ἀνέρχεται εἰς 0,55 μ. Εὐρέθη πιθανότατα εἰς περιορὴν τῆς Βιζύης ⁵⁾, εἶναι

¹⁾ Πρβλ. «Θρακικὸς Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος ἐν Ραιδεστῷ. Ἐκθεσις τῶν πεπραγμένων ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ μέχρι τέλους τοῦ Γ' ἔτους. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1874. Τύποις Βουτυρᾶ καὶ Σ'ας». Κατάλογοι τῆς Συλλογῆς ταύτης ὑπάρχουν: Α' τοῦ Γρ. Καλλίδου εἰς τὰς σελ. 59—73 τοῦ ἄνω φυλλαδίου καὶ Β' τοῦ Παπαδοπούλου Κεραμέως ὡς συμπλήρωσις κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ Παραρτήματος τοῦ ΙΖ' τόμου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου σελ. 75 κ. ἔξ. Αἱ περιγραφαὶ τῶν περιόπτων ἔργων καὶ κυρίως εἰς τὸν Α δὲν εἶναι πάντοτε σαφεῖς.

²⁾ Ἡ διάσωσις τῆς συλλογῆς κατὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ὀφείλεται εἰς τὸν τότε Γενικὸν Ἐπιθεωρητὴν Ἐκπαιδευσεως Θράκης κ. Β. Νικολαΐδην καὶ τὸν καθηγητὴν κ. Δρόσον.

⁴⁾ Πρβλ. Lechat, *Au Musée de l'Acropole d'Athènes, études sur la sculpture en Attique avant la ruine de l'Acropole par l'invasion de Xerxés*. 1903. Τοῦ αὐτοῦ, *La sculpture Attique avant Phidias*.

⁵⁾ Εἶναι τὸ μόνον ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγάλματα τῆς συλλογῆς, εἰς τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἀναφέρεται ἡ τοῦ Α καταλόγου (σελ. 70 ἀρ. 6) περιγραφὴ: «Κορμὸς γυναικὸς μετὰ χλαμύδος (=ἐννοεῖται προφανῶς τὸ ἱμάτιον) λαμπρῶς ἐπεξεργασμένης. Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλὴ, αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες. Εὐρέθη ἐν Βιζύῃ καὶ ἐδαωρήθη ὑπὸ τοῦ Ἀλληλοδιδάκτου Εὐστρατίου».

δὲ εἰργασμένη ἀπὸ τὸ λευκόν, ἔλαφρῶς κυανίζον καὶ μὲ βαθυκυάνους φλέβας μαρμάρου τῆς Προκοννήσου ⁶⁾ (τοῦ Μαρμαραῖ).

Ἡ κόρη τῆς Βιζύης κατὰ τὸ σύνθηρος σχῆμα τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης φαίνεται νὰ στηρίζεται ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς καὶ νὰ ξεκινᾷ διὰ τοῦ ἀριστεροῦ, τὸ ὁποῖον προεκβάλλει. Εἰς τὴν δεξιάν χεῖρα, ἡ ὁποία λείπει, ἐκράτει ἀάποιαν προσφοράν ⁷⁾, ἕνα πτηνὸν πιθανῶς, ἂν πρέπη νὰ κρίνωμεν ἀπὸ τὸ σχῆμα τοῦ σπασίματος, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ἀνασύρει («ἀνέχει») τὸν χιτῶνα καὶ ἔτσι δίδει εἰς τὸ σῶμα ἐλευθερίαν πρὸς κίνησιν.

Ὁ ἐκ τῶν τοῦ ὑφάσματος χιτῶν πού φορεῖ, ἀρκετὰ ἀνοικτὸς περὶ τὸν λαιμόν, ἐξωσμένος καὶ μὲ κοντὰς χειρίδας, πού καταλήγουν ὀλίγον ὑψηλότερον τοῦ ἀγκῶνος, φέρων δὲ πρὸς τούτοις ποίκιλμα—δέσμας λεπτῶν κυματοειδῶν πτυχῶν κατὰ ὠρισμένα διαστήματα ⁸⁾.—μόνον εἰς τὸ ἄνω μέρος του, κατήρχετο, ἂν πρέπη νὰ κρίνωμεν ἀπὸ ἄλλα καλλίτερα σωζόμενα ἔργα τοῦ ἰδίου τύπου, μέχρι σχεδὸν τῶν ἀστραγάλων. Αἱ πρὸς τὰ κάτω πυκναὶ πυχαι αὐτοῦ πηγαίνουν κατὰ τὴν κάθετον τοῦ σώματος καὶ παρεκκλίνουν ταύτης ἐκεῖ μόνον, ὅπου ἀναγκάζονται νὰ ἀκολουθήσουν τὴν φορὰν τοῦ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἀνασυρομένου ἐνδύματος.

Ἄπ' ἐπάνω ἀπὸ τὸν χιτῶνα τοῦτον φέρει τὸ ἱμάτιον, ἥτοι τὸ μακρὸν καὶ στενὸν τεμάχιον ὑφάσματος, τὸ ὁποῖον—κατὰ τὴν μόδαν τῶν ἀρχαϊκῶν χρόνων—ἐφορμύζεται κατὰ τὸ μέσον τοῦ ἀνεπτυγμένου ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν μασχάλην οὕτως ὥστε ὁ ὤμος νὰ μένη ἐλεύθερος, εἶτα, συρόμενον λοξῶς ἐπὶ τοῦ στήθους ἔμπρὸς καὶ ἐπὶ τῶν νώτων ὀπίσω, πιάνεται ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου καὶ τοῦ βραχίονος διὰ πόρπης ἢ ἀραιῶν ραφῶν καὶ ἀφήνεται νὰ χυθῆ περὶ τὸ σῶμα, μακρότερον κατὰ τὴν δεξιάν καὶ κοντότερον κατὰ τὴν ἀριστερὰν πλευράν. Οἱ ἄριστα διατεταγμένοι καὶ μὲ ἄμεμπτον τσάκιση πλισσέδες τοῦ ἱματίου σχηματίζουν κατὰ τὰ πρὸς τὰ κάτω φερόμενα κράσπεδα αὐτοῦ μίαν συνεχῆ, γεμάτην ἀπὸ ζῶην τεθλασμένην, ἐνῶ τὸναντίον τὸ ἄνω κράσπεδόν του, πού περνᾷ λοξῶς ἐπὶ τοῦ στήθους—διαφορετικὰ παρὰ εἰς τὰς ἄλλας κόρας—διαγράφει ἀπλὴν εὐθεΐαν.

Ἡ κόμη, τῆς ὁποίας τὴν διάταξιν ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῆς κεφαλῆς

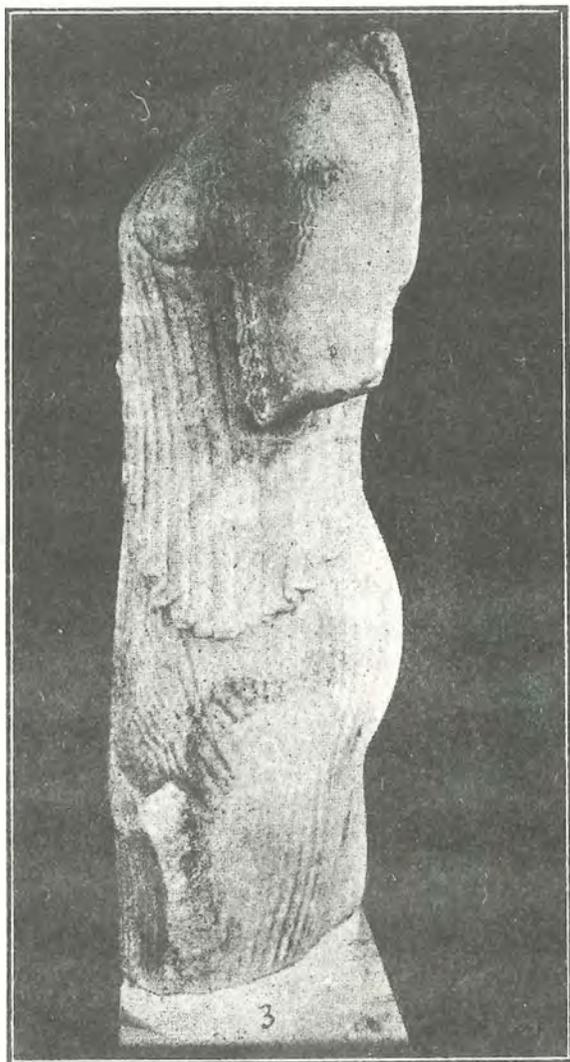
⁶⁾ Πρὸβλ. »Προκόννησος μετάλλου ἔχουσα τῆς λευκῆς μαρμάρου πολὺ τε καὶ σπουδαῖον «Στραβ. VII, 331 fr. 56 ἢ »μέταλλον μέγα λευκοῦ λίθου σφόδρα ἐπαινούμενον« Στραβ. XIII' 588. Περὶ τῆς μεγάλης χρήσεως τοῦ μαρμάρου κατὰ πρὸβλ. Daremberg—Saglio, Diction. des antiquités gr. et rom. III σ. 1603, a καὶ b.

⁷⁾ Ἄνθος λ. χ. καρπὸν, πτηνόν, στέφανον. Μνημεία τῆς Ἑλλάδος (1906) σ. 74 (Lechat).

⁸⁾ Κατὰ παρόμοιον τρόπον πεποικιλμένος ὁ ἀρχαϊκὸς κοσμὸς τῆς Χίου. F. Winter, Kunstgesch. in Bildern VII σ. 200, 1.

ἐν γένει δὲν ἠμποροῦμεν νὰ γνωρίζωμεν, ἐπὶ τῶν νώτων ἐξαπλώνεται λυτὴ ὡς μία μάζα κυματιζόντων βοστρυχῶν.

Ἰχνη πολυχρωμίας, τῆς ὁποίας ἡ προϋπόθεσις ἐπὶ τῆς ζώνης κυρίως ἐπιβάλλεται, δὲν σώζονται.

Κατὰ τὴν στάσιν, τὴν ἐνέργειαν τῶν χειρῶν καὶ τὴν περιβολὴν ἀνήκει εἰδικώτερον ἢ κόρη τῆς Βιζύης εἰς τὸν τύπον τῶν ἀρχαϊκῶν κορῶν, τοῦ ὁποίου γνωστότερος ἀντιπρόσωπος εἶναι ἡ κόρη τοῦ Ἀντήνορος. Ἄλλὰ μεταξὺ τῶν ἄλλων κορῶν τοῦ τύπου τούτου καὶ τῆς ἡμετέρας ὑπάρχουν ἀρκεταὶ τεχνικαὶ διαφοραί, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἦτο ἴσως δυνατὸν νὰ βασισθῇ ἀκριβεστέρα χρονολογικὴ ἐκτίμησις τῆς τελευταίας :

Πλὴν τῆς αὐστηροτέρας σχηματοποιήσεως, ἡ ὁποία παρουσιάζεται ἰδίως εἰς τὴν πύχωσιν τοῦ κάτω χιτῶνος καὶ ὑπενθυμίζει τὴν Ἦραν τοῦ Χηραμίου, οἱ πρὸς τὰ ἔμπρὸς ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τοῦ στήθους ἀναπαυόμενοι πλόκαμοι τῶν ἄλλων κορῶν τοῦ τύπου λείπουν ἐντελῶς ἀπὸ τὴν ἡμετέραν, καὶ ἔτσι εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο συμφωνεῖ ἡ τελευταία πρὸς κόρας τῆς παλαιότερας ἀρχαϊκῆς τέχνης, ὅπως εἶναι ἡ Ἦρα τοῦ Χηραμίου ἢ ὑπ' ἀρ. 677 τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως⁹⁾, ἐνῶ ἡ ὀπισθία κόμη αὐτῆς διατάσσεται κατὰ τὸ σχῆμα σχεδὸν τῶν ἀρχαϊκῶν κούρων.

Ἐπίσης κατὰ τρόπον, τοῦ ὁποίου δὲν γνωρίζομεν ἄλλο παράδειγμα, τοῦ ἱματίου τοῦ ἄνω κρασπέδου, ποὺ τέμνει λοξῶς τὸ στήθος, διαγράφεται δι' ἀπλῆς εὐθείας, στερεῖται δὲ τῆς πλισσεδωτῆς παρυφῆς, ἡ ὁποία συνήθως ξεχειλίζει ἀπὸ τὸ ἱμάτιον τῶν κορῶν τοῦ ἡμετέρου τύπου ἢ εἶναι προσεραμμένη¹⁰⁾ εἰς αὐτό.

Πρὸς δὲ τούτοις ἡ δεξιὰ χεὶρ, ποὺ ἐκράτει τὴν προσφοράν, εἰς τὴν ἡμετέραν κόρην δὲν προεκτείνεται, ὅπως εἰς τὰς ἄλλας τοῦ τύπου τῆς, προστεθειμένη ἀπὸ ἰδιαίτερον τεμάχιον μαρμάρου, ἀλλὰ κατὰ τὸν τρόπον τῆς παλαιότερας ἀρχαϊκῆς τέχνης¹¹⁾ πιέζεται πρὸς τὸ στήθος ἐκλαξευομένη ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐξαέδρου μαρμάρου¹²⁾ ἔξ οὗ τὸ ὅλον ἄγαλμα.

Ἡ κατὰ τὸν ἄνω παραλληλισμὸν διαπιστουμένη στενωτέρα συγγένεια

⁹⁾ F. Winter, *Kunstgesch. in Bildern VII* σελ. 201, 2 καὶ 3.

¹⁰⁾ Πρὸβλ. E. Pfuhl, *Athen. Mitteil.* 1923.

¹¹⁾ Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς ἄλλας κόρας τοῦ τύπου πρὸβλ. τὰς ὑπὸ τοῦ Lermann (*Altgriech. Plastik* σ. 48) ὡς *altarchaische Frauendarstellungen* χαρακτηριζόμενας κόρας τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως ὑπ' ἀρ. 593 Dickins *catalogue of Acropolis museum* σ. 127), ὑπ' ἀρ. 619 (Dickins σ. 150) καὶ ὑπ' ἀρ. 677 (Dickins σ. 219), πρὸς δὲ τούτους τὴν Ἦραν τοῦ Χηραμίου, τὴν Ἀφροδίτην τῆς Μασσαλίας καὶ τὴν κόρην τῶν Κλάζομενῶν (Winter, *Kunstgesch. in Bildern VII* σ. 201, 2 καὶ σ. 207, 4, 5, 6) ὡς καὶ τὸ τελευταῖον πρόσκημα τοῦ Μουσείου τοῦ Βερολίνου (Wiegand, *Salrhuel XXXX* σ. 395 κ. ἔ.).

¹²⁾ Πρὸβλ. Gardner, *Journal of Hellenic Stud.* XI (1890) σ. 131 κ. ἔ.

τῆς ἡμετέρας κόρης πρὸς τὰ ἔργα τῆς παλαιότερας ἀρχαϊκῆς τέχνης ὀδηγεῖ εἰς τὸ πιθανὸν συμπέρασμα ὅτι αὕτη μεταξὺ τῶν ἄλλων κορῶν τοῦ τύπου της εἶναι ἡ ὀλιγώτερον ἐξειλιγμένη, ἐπομένως ἡ σχετικῶς ἀρχαιότερα.

2. Ο ΚΟΥΡΟΣ ΤΗΣ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ

Ἔργον ἀρχαϊκῆς ὠσαύτως τέχνης παρέχει εἰς ἡμᾶς καὶ τὸ ἕτερον τῶν ἐν λόγῳ μαρμάρων, ὁ ἔφηβος, ὁ ὁποῖος ἀναπαρίσταται διὰ τῶν εἰκόνων 5—8.

Καὶ τούτου λείπουν ἡ κεφαλὴ μαζὶ μὲ τὸν λαιμὸν, ἀμφότεραι αἱ χεῖρες — ἡ ἀριστερὰ ὑψηλότερον ἀποκεκρουσμένη —, καὶ ἀμφότεροι οἱ πόδες ἀπὸ τὰ γόνατα καὶ κάτω. Πρὸς δὲ τούτοις φέρει ἐλαφρὰ τραύματα εἰς διάφορα σημεῖα καὶ ἐν ἰσχυρότερον ὀπίσω ἐπὶ τοῦ δεξιῦ γλουτοῦ. Τὸ σωζόμενον τοῦ ὕψους ἀνέρχεται εἰς 0,58 μ.

Εἶναι εἰργασμένος, ὅπως ἡ κόρη τῆς Βιζύης, ἀπὸ τὸ λευκόν, ἐλαφρῶς κυανίζον καὶ μὲ βαθυκυάνους φλέβας μαρμάρου τῆς Προκοννήσου, καὶ ἔχει εὐρεθῆ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ραιδεστοῦ¹³⁾.

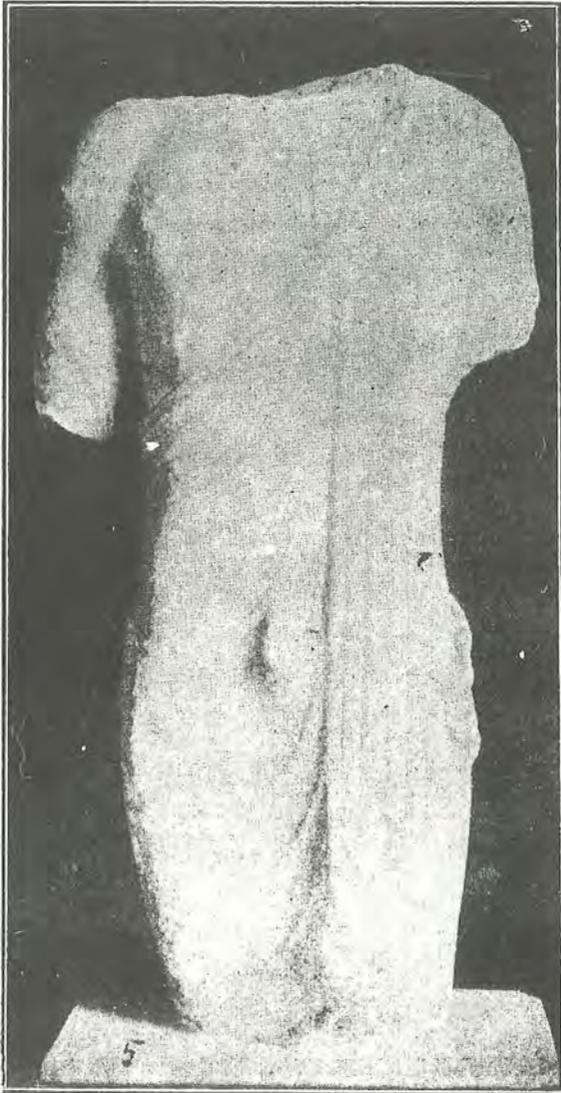
Ὁ ἀρχαϊκὸς χαρακτὴρ τοῦ ἡμετέρου ἐφήβου — παρὰ τὸν ἰσχυρὸν αὐτοῦ ἀκρωτηριασμὸν — φαίνεται καθαρῶτα. Ἰσταται μὲ τοὺς πόδας ὀλίγον ἀπέχοντας ἀπ' ἀλλήλων — στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ δεξιῦ καὶ προεκβάλλων τὸν ἀριστερόν —, μὲ τὰς χεῖρας παραλλήλως πρὸς τὸ σῶμα κατερχομένας καὶ ἐφαπτομένας αὐτοῦ κατὰ τοὺς γλουτούς, μὲ τὴν μακρὰν κυματίζουσαν κόμην, ἡ ὁποία ξαπλωτὴ ἀναπαύεται ἐπὶ τῶν νώτων. Φέρει πρὸς τούτοις ἱμάτιον, τοῦ ὁποίου τὸ μέσον πιάνεται ἀνεπτυγμένον ὑπὸ τὴν δεξιὰν μασχάλην, ἐνῶ τὰ δύο ἄκρα αὐτοῦ συμπτυσσόμενα ρίπτονται ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου, — τὸ ἐν ἑκ τῶν ὀπίσω πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ ἕτερον ἀντιστρόφως —, οὕτως ὥστε τὸ δεξιὸν στήθος ἀφήνεται γυμνόν. Αἱ περὶ τὸ σῶμα πλατεῖαι καὶ ἀβαθεῖς πτυχαί, ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν ἀριστερόν ὤμον ἔλξεως τοῦ ἐνδύματος, στενεύουν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, αἱ δὲ τῶν ἄκρων αὐτοῦ τῶν ἐξηρητημένων ἐκ τοῦ ὤμου βαίνουν κατὰ τὴν κάθετον τοῦ σώματος.

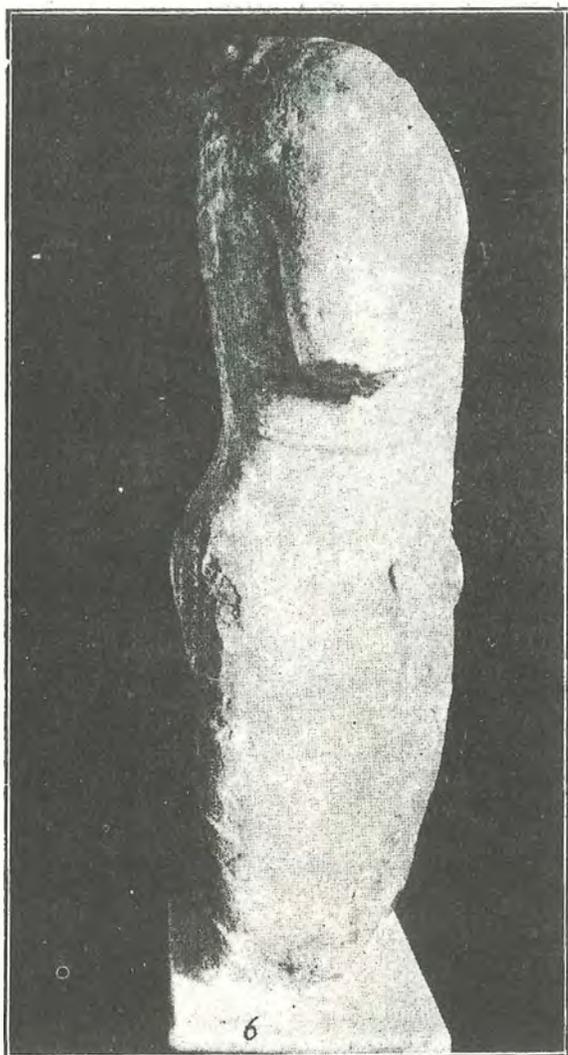
Τὸ ὅλον τοῦ σχῆμα ἦτοι ἡ στάσις, ἡ θέσις τῶν χειρῶν καὶ ἡ περιβολὴ δεικνύουν σαφῶς ὅτι πρόκειται περὶ ἐνδεδυμένου¹⁴⁾ »κυρίου«.

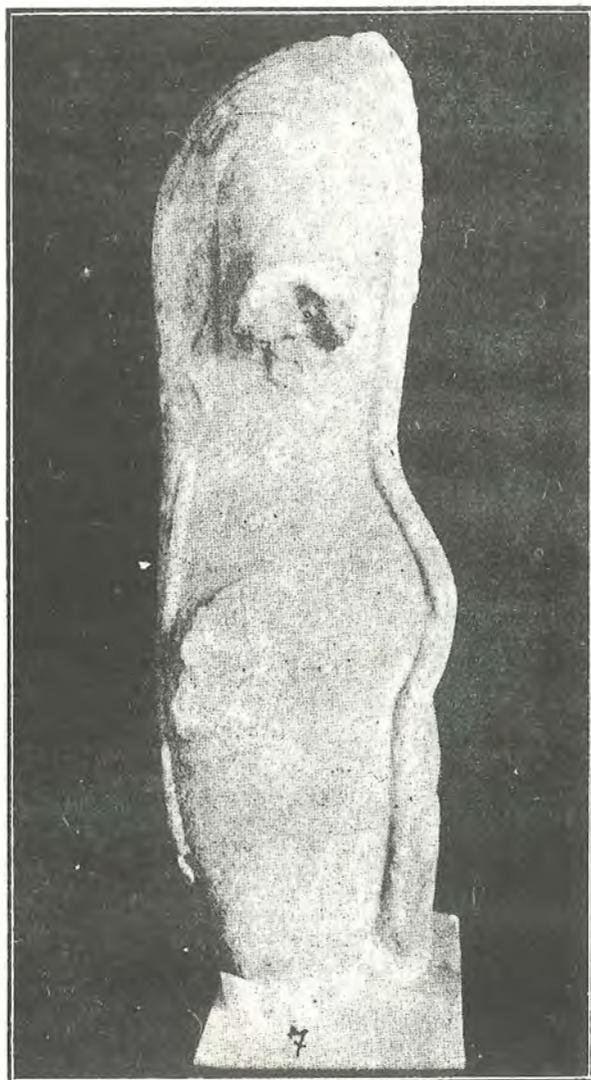
Ὁ τύπος οὗτος, ἄλλοτε ὀλιγώτερον καὶ ἄλλοτε περισσότερον ἐξειλιγμέ-

¹³⁾ Ἡ προέλευσις του δίδεται σαφῶς ἀπὸ τὴν περιγραφὴν κατὰ τὸν Β κατάλογον (σελ. 76 ἀρ. 1), ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἐξῆς : « Κορμὸς (ἕψ. 0,58) ἀνδρικοῦ ἀγάλματος φέροντος (ἐννοεῖ : ἱμάτιον). Τὸ δεξιὸν ἡμῖσι στήθος γυμνόν. Κεφαλὴ, χεῖρες καὶ πόδες ἔλλείπουσιν. Εὐρέθη ἐν Τουρκικῷ χωρίῳ περὶ τὴν Ραιδεστοῦ ».

¹⁴⁾ Πρὸβλ. Löwy, Die Tyrenwanderung. Arch. Jahrbuch XII σ. 293.

νος, εἶναι ἀρκετὰ γνωστὸς ἀπὸ διάφορα εὐρήματα ἐκ Κύπρου, ¹⁵⁾ ἀπὸ τὸν κοῦρον τῆς Σάμου, ¹⁶⁾ ἀπὸ μίαν κεφαλὴν κούρου τοῦ Μουσείου τοῦ Βερολίνου ἐν Περὶνθῳ, ¹⁷⁾ ἀπὸ μίαν ἄλλην τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν Ραιδεσιῳ, ¹⁸⁾ ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφον τῆς βάσεως κίονος τοῦ Ἀρτεμισίου τῆς Ἐφέσου, ¹⁹⁾ ἀπὸ τοῦ ὑπ' ἀρ. 633 κούρου τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως. ²⁰⁾ Ἐδῶ ἀνήκει καὶ ὁ μικρὸς χαλκοῦς Διόνυσος τῆς Μοδένας. ²¹⁾ Πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὁ Αἰάνης τῆς Σάμου ²²⁾ ἢ ὁ Χάρης καὶ τὰ ἄλλα ὅμοια τῆς Μιλήτου, ²³⁾ εἰὰν ἀποβλέψῃ τις εἰς τὴν τεχνοτροπίαν τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ ἐνδύματος αὐτῶν, τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ κοῦροι καθήμενοι.

Τὸ ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον διακρίνει τὸν τύπον τῶν ἄνω κούρων ἀπὸ τοὺς γυμνοὺς τοιοῦτους, εἶναι συνάμα καὶ τεκμήριον τῆς ἰωνικῆς αὐτοῦ καταγωγῆς: Οἱ Ἴωνες, οἱ ὁποῖοι ἔνεκα ἐπιδράσεως τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς ἀπέδιδον μεγάλην σημασίαν ²⁴⁾ εἰς τὴν περιβολήν, φυσικὸν ἦτο νὰ ἀπασχοληθοῦν ἐνωρὶς μὲ τὸ ἔνδυμα καὶ εἰς τὴν τέχνην των ²⁵⁾ ἐν ἄκρῳ ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Δωριεῖς, οἱ ὁποῖοι ὡς θαυμασταὶ μᾶλλον τῆς σωματικῆς ῥώμης προτιμοῦσαν καὶ εἰς τὴν τέχνην αὐτῶν τὸ γυμνὸν ὅπως καὶ εἰς τὰς παλαιστράς.

¹⁵⁾ Perrot et Chipiez, *Hist. de l'art III* σ. 539 εἰκ. 365. W. Deonna, *Les Apollons archaïques* σ. 237 n° 140. Ohnefalsch—Richter, *Kypros XLII*, 4. 7. Ὅμοίως τὸ μετ' ἐπιγραφῆς XLII, 8α καὶ 8β = Mures—Ohnefalsch—Richter, *Catalogue n° 5009*. De Ridder, *Collection Lellercq, Les antiquités Cypriotes* σ. 40 Πίν. I. Ἐκ Κύπρου ἐπίσης ὁ κούρος τοῦ Λούβρου: Φωτογρ. Alinari n° 23860.

¹⁶⁾ Wiegand, *Ath. Metteil. XXI* σ. 87—88.

¹⁷⁾ *Beschreibung n° 538*.

¹⁸⁾ Mendel, *Catalogue des sculptures gr. et rom. du Musée de Constantinople II n° 530*.

¹⁹⁾ Murray, *Journ. Hellen. Stud.* 1889 6. 9 Πίν. III.

²⁰⁾ Dickins, *Catalogue of Acropolis Museum*.

²¹⁾ *Einzelanfnahmen n° 1954—1955*.

²²⁾ Wiegand, *Ath. Mitt. XXI*.

²³⁾ Rayet—Thomas, *milet et le golfe latmique* σ. 25 κ. ε.

²⁴⁾ Πρβλ. Θουκυδ. I, 6, 3-5, ὅπου χαρακτηρίζεται ἡ κοινωνία τῶν χρόνων περὶ-που τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης «Ἐν τοῖς πρώτοις Ἀθηναῖοι . . . . καὶ ἀνεμένη τῇ διαίτῃ εἰς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν. Καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων οὐ πολλὸς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες καὶ χρυσοῦν τεττίγων ἐνέρσει κρωβύλου ἀναδόμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν. Ἀφ' οὗ καὶ Ἴωνων τοὺς πρεσβυτέρους ἐπὶ πολὺ αὕτη ἡ σκευὴ κατέσχε. Μετρίῳ δὲ αὐ ἐσθῆτι πρώτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο . . . ἐγυμνώθησάν τε πρώτοι καὶ εἰς τὸ φανερόν ἀποδύντες λίπα μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι ἠλείψαντο»—Ἴσως ἀντιθέτως πρὸς ὅσα λέγονται ἐνταῦθα, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἡ ἀνεμένη διαίτα ὀφείλεται εἰς τὴν πρὸς τοὺς Ἴωνας καὶ τὴν Ἀνατολὴν ἐπι-κοινωνίαν αὐτῶν.

²⁵⁾ Πρβλ. Winter, *Griechische Kunst Gercke-Norden, Einleitung II* 6. 148) De Kidder-Deonna, *L'art en Grèce* 6. 255.

Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν Ἰώνων καλλιτεχνῶν, τὸ ὁποῖον εἶνε καὶ τῆς καθόλου τέχνης τὸ πνεῦμα, τὸ γυμνὸν σῶμα ἀποτελεῖ τὸ κύριον, ἡ δὲ περιβολὴ δευτερεῦον πλαστικὸν στοιχεῖον, ὑπὲρ ὑποτάσσεται εἰς ἐκεῖνο: τὸ ἔνδυμα ἔρχεται νὰ κοσμήσῃ, ὄχι δὲ καὶ νὰ ἐξαφανίσῃ τὰς γραμμὰς καὶ τὴν κίνησιν τοῦ σώματος, τὴν ζωὴν.

Εἰς τὸ πρόβλημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὀρθῶς ἀντιλαμβάνονται καὶ θέτουν οἱ Ἰωνεὺς καλλιτέχνη διὰ νὰ ἀπασχολήσουν ὅλην τὴν μετέπειτα τέχνην μέχρι τῶν Μοιρῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ αἰιώματος τοῦ Παρθενῶνος ἢ τῆς ἐν Κήποις λεγομένης Ἀφροδίτης ἢ τῶν Νικῶν τοῦ Θωρακείου τοῦ ναοῦ τῆς Νίκης Ἀθηνᾶς — εἰς τὸ πρόβλημα τοῦτο οἱ ἴδιοι εὐρίσκουν καὶ τὴν πρώτην λύσιν: διὰ τῆς περισφίγξεως καὶ ἐπικολλήσεως τῶν λεπτῶν ἔνδυμάτων ἐπὶ τοῦ σώματος ὄχι μόνον δὲν ἐξαφανίζονται ὑπὸ τὰς πτυχάς, ἀλλὰ καὶ ἐξαίρονται μὲ ἀφελῆ ἐπίδειξιν αἱ πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ πρὸς τὰ ἔμπρὸς λ, χ. καμπυλότητες τῶν κορῶν καὶ τῶν κούρων ἢ ὅ,τι ἄλλο τῶν κούρων πιέζεται ὑπὸ τὸ ἔνδυμα.

Αὐτὰ πλὴν τοῦ τεχνικοῦ χαρακτῆρος τῶν ἐνδεδυμένων κούρων, ὅστις ἀναντιρρήτως εἶναι ἰωνικός, συμβαίνει καὶ νὰ προέρχονται ὅλοι ἀπὸ τὴν περιοχὴν τῆς Ἰωνίας ἢ ἀπὸ ἄλλους τόπους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὑπὸ τῆς ἰωνικῆς τέχνης τὴν ἐπίδρασιν ²⁶⁾, μόνον δὲ περὶ δύο ἐξ αὐτῶν, περὶ τῆς κεφαλῆς δηλ. τοῦ Μουσείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς τοῦ Μουσείου τοῦ Βερολίνου ἔχει ἐγερθῆ ἀμφισβήτησις ²⁷⁾, ἂν ἀληθῶς προέρχονται ἐκ Ραιδεστοῦ καὶ Περίθου. Ἄλλ' ἐὰν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ Ραιδεστός (παλαιότερα Βισάνθη ²⁸⁾) καὶ ἡ Πέριθος, ὅπως καὶ ἡ Βιζύη καὶ αὐτὴ ἡ Προκόννησος μὲ τὸ φημισμένο της μάρμαρον ²⁹⁾ καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Θράκης, εἶναι ἀποικίαι ³⁰⁾ ἰωνικαί, καὶ ὅτι ἀμφότεραι αἱ ἐν λόγῳ κεφαλαὶ εἶναι ἀπὸ προκοννήσιον μάρμαρον εἰργασμένα, πρὸς δὲ τούτοις ὅτι καὶ ἄλλα ἰωνικὰ ἔργα ἀσφαλῶς εἰς τὴν Θράκην ἔχουν εὑρεθῆ, ὅπως λ. χ. ὁ ἡμέτερος κούρος τῆς Ραιδεστοῦ καὶ ἡ κόρη τῆς Βιζύης, — ἂν ὅλα ταῦτα ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν, αἱ ἀμφιβολίαι περὶ τῆς ἐκ Θράκης προελεύσεως καὶ τῶν κεφαλῶν τούτων μένουσιν ἄνευ βάσεως.

²⁶⁾ Περὶ τῆς ἐπίδρασεως τῆς ἰωνικῆς τέχνης εἰς τὴν Κύπρον πρβλ. Picard, *Historie de la sculpt.* I 216 καὶ 299.

²⁷⁾ Mendel *Catalogue des sculpt. gr. et rom. du Musée de Constantinople.* II 6· 239. Αἱ ὑποψίαι του στηρίζονται εἰς τὴν ὑπόθεσιν ὅτι αἱ περὶ προελεύσεως τῶν κεφαλῶν τούτων πληροφορία ὀφείλονται εἰς τὸν Déthier. ὁ ὁποῖος πραγματικῶς μέχρῃς ὀρισμένου χρόνου τῆς ζωῆς του συνέχευε τὴν Ραιδεστόν μὲ τὴν Ρόδον.

²⁸⁾ Πτολεμ. Γεωγρ. III, 11, 6.

²⁹⁾ Στράβ VII 331 fr. 56 XIII 587 588

³⁰⁾ Περὶ ἀποικιῶν τῶν Ἰώνων τῆς Σάμου εἰς τὴν Θράκην πρβλ. Pauly *Wissowa Real Enzyklopädie* IA, 2 σελ. 2208

Περὶ τοῦ κούρου τῆς Παιδεστοῦ πρέπει ἰδιαίτερος νὰ παρατηρηθῆ ὅτι ὡς περίβλημα ἔχει μόνον τὸ ἱμάτιον, διαφέρων κατὰ τοῦτο τῶν ἄλλων οἱ ὅποιοι φέρουν ὑπ' αὐτὸ καὶ χιτῶνα. Ὡσαύτως ἡ κόμη ἐν συγκρίσει λ.χ. πρὸς τὸν κοῦρον τῆς Σάμου κατέρχεται χαμηλότερον συγκλίνουσα πρὸς τὸ τέρμα καὶ ἐν γένει εἶνε κάπως διαφορετικὰ εἰργασμένα.

Πρὸς τὸν τελευταῖον τοῦτον παραβαλλόμενος, ἂν καὶ ἔχη κοινὰ πρὸς αὐτὸν τοὺς εὐρεῖς ὤμους καὶ ἴσως καὶ τὸν βραχὺν λαιμόν, ἂν ἐπιτρέπεται νὰ κρίνωμεν ἀπὸ τὴν θέσιν καὶ τὸ σχῆμα τοῦ σπασίματος, διὰ τὴν φυσικωτέραν ὅμως διάταξιν τῶν πτυχῶν τοῦ ἱματίου καὶ τὴν ἐλευθερωτέραν ἐν γένει στάσιν φαίνεται μᾶλλον ἐξειλιγμένον τύπου. Παραβαλλόμενος τοῦναντίον πρὸς τὸν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως, δίδει τὴν αὐτὴν περίπου ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν δίδει ἡ κόρη τῆς Βιζύης παραβαλλομένη πρὸς τὴν τοῦ Ἀντήνορος.
